

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Πρόκειται για άρθρο από τον ηλεκτρονικό τύπο δημοσιευμένο το 2017.

Η αλληλεγγύη των γενεών ως παράγοντας ανάπτυξης και ευημερίας της κοινωνίας

Η δυνατότητα όλων των ατόμων, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, να σκέφτονται και να συνεργάζονται σε ομάδες με βάση κοινούς στόχους και αξίες, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ευημερία των ατόμων και της κοινωνίας γενικότερα. Μέσα από τα πολυδύναμα δίκτυα κοινής δράσης και συνεργασίας μεταξύ των γενεών, τη γόνιμη ανταλλαγή ιδεών, εμπειριών και γνώσεων, την αποδοχή κοινών στόχων, μπορούν να αναπτυχθούν κοινοί κώδικες και αξίες μεταξύ των γενεών, που διευκολύνουν τη συλλογική δράση με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους.

Με δεδομένο ότι η ανθρώπινη φύση τείνει προς την ολοκλήρωση μέσω της δημιουργικότητας και της προσφοράς, κάθε πολίτης, νέος και ηλικιωμένος, είναι εν δυνάμει συμμετέχων στην ανάπτυξη και την ευημερία της κοινωνίας. Παράλληλα, η ανάπτυξη της κοινωνίας συμβάλλει στην ποιότητα και το εύρος των κοινωνικών επαφών και των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μεταξύ των ατόμων, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, σε μια αμφίδρομη¹ σχέση, μέσα από τη διευρυμένη κοινωνική συμμετοχή και δράση, όπου η αίσθηση όλων των ατόμων ότι προσφέρουν στην κοινωνική εξέλιξη και ότι έχουν λόγο, είναι έντονη και αποκτά μείζονα σημασία.

Συγκεκριμένα, μπορούμε να δώσουμε έμφαση και να αξιοποιήσουμε τον δημιουργικό και αναντικατάστατο ρόλο των ηλικιωμένων, τόσο εντός του οικογενειακού πλαισίου όσο και εκτός αυτού, με την παράλληλη προώθηση των εθελοντικών δράσεων από και προς την Τρίτη Ηλικία. Ο τομέας του εθελοντισμού μπορεί να αποτελέσει ένα γόνιμο πεδίο για την ανάπτυξη δράσης και προσφοράς από την πλευρά των ηλικιωμένων και παράλληλα για την ανάπτυξη κοινής δράσης μεταξύ ηλικιωμένων και νέων. Η εθελοντική εργασία από ηλικιωμένους σε βρεφονηπιακούς σταθμούς, σε ολόημερα σχολεία, όπου τοποθετούνται ηλικιωμένα άτομα ως εθελοντές, με σκοπό να βοηθήσουν τα παιδιά στο διάβασμα αλλά και σε άλλες σχολικές δραστηριότητες, πέρα από το ότι ενδυναμώνει τους δεσμούς μεταξύ των

ηλικιωμένων και των νέων και ενθαρρύνει την επικοινωνία τους, προάγει τον αλληλοσεβασμό και ενισχύει τα αισθήματα της προσφοράς και της κοινωνικής συμμετοχής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αρκετές χώρες πραγματοποιούνται με πολύ μεγάλη επιτυχία προγράμματα ξενάγησης νέων σε μικρά μουσεία από ηλικιωμένους, καθώς και προγράμματα κηπευτικής, στα οποία ηλικιωμένοι απασχολούνται μαζί με νεότερους, στους οποίους διδάσκουν κηπευτικές δεξιότητες. Αντίστοιχα, σε ειδικά προγράμματα οι ηλικιωμένοι εκπαιδεύονται από νέους στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Σε αυτή τη συλλογική και αλληλέγγυα βάση, νέοι και ηλικιωμένοι μπορούν να αποτελέσουν ισότιμους φορείς κοινωνικής δράσης σε μία κοινωνία ίσων ευκαιριών, που μετουσιώνει τη βιωματική γνώση και την εμπειρία σε έμπνευση και όραμα για μία πραγματικά δημοκρατική και ανθρωποκεντρική κοινωνία.

Βάσω Κόλλια, 2017, δημοσίευση στον ηλεκτρονικό τύπο (Διασκευή)

-----
1. αυτή που μπορεί να κινείται και προς τις δύο κατευθύνσεις.

1^η δραστηριότητα

A1. Αφού μελετήσετε τις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου, να γράψετε με δικά σας λόγια, σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, τα στοιχεία του κειμένου που στηρίζουν την άποψη της συγγραφέως ότι η αλληλεγγύη των γενεών λειτουργεί ως παράγοντας ανάπτυξης και ευημερίας της κοινωνίας.

Μονάδες 15

2^η δραστηριότητα

A2. Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τη θεματική περίοδο, τα σχόλια/λεπτομέρειες (μον. 2) και έναν τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου (μον. 2) τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με δύο αναφορές στο κείμενο (μον. 2).

Μονάδες 6

A3. συλλογική δράση, ενδυναμώνει τους δεσμούς, κηπευτικές δεξιότητες: Να γράψετε για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις μία περίοδο λόγου, έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία της.

Μονάδες 9

3^η δραστηριότητα

A4. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Ηλικιωμένων, να γράψετε ένα άρθρο στη σχολική εφημερίδα για τις δράσεις με τις οποίες το σχολείο σας μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της επικοινωνίας και της συνεργασίας ανάμεσα στη μαθητική κοινότητα και τους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής σας (200-250 λέξεις).

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το σύντομο αφήγημα που ακολουθεί προέρχεται από τη συλλογή διηγημάτων του Αργύρη Χιόνη «Το οριζόντιο ύψος και άλλες αφύσικες ιστορίες».

ΤΟ ΜΠΙΟΝΣΑΪ²

ΕΛΑΤΕ, ΤΩΡΑ, ΝΑ ΣΑΣ ΜΕΤΡΗΣΩ, του είπε ο αστυνομικός, αφού είχε συμπληρώσει όλα τα άλλα στοιχεία του πάνω στο καινούργιο δελτίο ταυτότητας. «Μα το ύψος μου αναφέρεται στην παλιά μου ταυτότητα», αντέδρασε αυτός· «είμαι ένα και εβδομήντα πέντε».

Ο αστυνομικός χαμογέλασε ειρωνικά. «Τότε, ήσασταν είκοσι ετών· τώρα, εξήντα πέντε. Ας κάνουμε μian επαλήθευση».

Αν και δεν καταλάβαινε τι νόημα είχε αυτή η επαλήθευση, ανέβηκε στο ειδικό βάθρο, ίσιωσε, σε στάση προσοχής, το κορμί του και ο αστυνομικός κατέβασε, ως το γυμνό κρανίο του, την κρύα μεταλλική μπάρα. «Ένα και εβδομήντα δύο», του ανακοίνωσε, με το ίδιο χαμόγελο.

Ένιωσε να του κόβονται τα πόδια. «Μα πώς είναι δυνατόν;» αναφώνησε. «Τι έγιναν αυτά τα τρία εκατοστά; Ποιος μου τα πήρε;».

«Ο χρόνος, ξέρετε...», αποκρίθηκε ο αστυνομικός, και το χαμόγελό του είχε τώρα μια χροιά συμπόνιας, «... ο χρόνος ροκανίζει τούς σπονδύλους. Όσο μεγαλώνει κανείς, τόσο χαμηλώνει». Στο άκουσμα αυτών των λόγων, άστραψε κάτι ξαφνικά μες στο μυαλό του κι είδε τον εαυτό του ως μπονσαί και τον χρόνο, διεστραμμένο Γιαπωνέζο κηπουρό, να τον μικραίνει και να τον μικραίνει...

«Α, πώς γερνάω... πώς γερνάω... / Το πανταλόني με μπατζάκια γυρισμένα θα φοράω»³, μουρμούρισε, συνειδητοποιώντας, για πρώτη φορά, την τραγικότητα αυτών των στίχων που, άλλοτε, του φαίνονταν απλώς αστείοι.

«Τι είπατε;» ρώτησε ο αστυνομικός.

«Μπα, τίποτε... Θυμήθηκα μονάχα κείνη τη ρήση των αρχαίων ημών προγόνων: Ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσι, ἀποθνήσκει νέος⁴ ... και ένα εβδομήντα πέντε».

Ο αστυνομικός γέλασε ἑαυτός ὄχι.

Αργύρης Χιόνης, Το οριζόντιο ὕψος και άλλες αφύσικες ιστορίες, Εκδ. Κίχλη, 2009

-----

2. ιαπωνικό αιωνόβιο δέντρο-νάνος, που δημιουργείται με ειδικό σύστημα κλαδέματος.

3. στίχοι από το ποίημα του T. S. Eliot «Τραγούδι αγάπης του J. Alfred Prufrock».

4. μετάφραση: πεθαίνει νέος ὅποιον οι θεοὶ αγαπούν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

B1. Πώς αλλάζει σταδιακά η συμπεριφορά του αστυνομικού απέναντι στον ηλικιωμένο; Να απαντήσετε με δικά σας λόγια σε ένα κείμενο 50-60 λέξεων, κάνοντας και αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

B2. Στο διήγημα κυριαρχεί ο διάλογος. Γιατί ο αφηγητής χρησιμοποιεί τον συγκεκριμένο αφηγηματικό τρόπο;

Μονάδες 5

B3. «Στο άκουσμα αυτών των λόγων, άστραψε κάτι ξαφνικά μες στο μυαλό του κι είδε τον εαυτό του ως μπονσάι και τον χρόνο, διεστραμμένο Γιαπωνέζο κηπουρό, να τον μικραίνει και να τον μικραίνει...».

Να αναφέρετε τα μέρη της παρομοίωσης (μον. 4) και να αποδώσετε με δικά σας λόγια τα συναισθήματα του ηλικιωμένου ήρωα στο συγκεκριμένο απόσπασμα (μον. 6).

Μονάδες 10

3η δραστηριότητα

B4. Θεωρείτε δικαιολογημένη την αντίδραση του ήρωα του διηγήματος στο άκουσμα της μείωσης του ύψους του; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων, αξιοποιώντας και τις εμπειρίες σας.

Μονάδες 20

Επαναληπτικές πανελλαδικές εξετάσεις 2020 Ημερήσιων και Εσπερινών ΕΠΑΛ